

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
avaliku teabe asjas nr 2.1-3/16/692

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni vaneminspektor Helina-Aleksandra Lettens
Otsuse tegemise aeg ja koht	25.05.2016, Tallinnas
Vaide esitamise aeg	11.04.2016
Teabevaldaja	Tallinna Vangla, aadress: Magasini 35, 10138 Tallinn e-posti aadress: talv.info@just.ee
Vaide esitaja	xxxxxxxxxxxxxx, aadress: xxxxxxxxxxxxxx

RESOLUTSIOON:

Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel

otsustan:

- 1) **jätta vaie rahuldamata;**
- 2) **teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.**

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Vaide esitaja saab käesoleva otsuse vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse Tallinna Halduskohtusse. Vaideotsuse tühistamist saab nõuda üksnes koos teabevaldajalt teabe väljastamise nõudega, mis jäi vaideotsusega rahuldamata.

FAKTILISED ASJAOLUD:

Andmekaitse Inspektsioonis registreeriti xxxxxxxxxxxx vaie Tallinna Vangla tegevuse peale teabenõudele vastamisel.

Vaide kohaselt esitas xxxxxxxxxxxxxx 17.03.2016 (nr 521) Tallinna Vanglale teabenõude, milles palus väljastada:

- 1) teave selle kohta, millest ja kellest lähtuti 2016. aasta riskihindamise kokkuvõtte kirjutamisel;
- 2) teave selle kohta, milliseid tema isikuandmeid töödeldi 2016. aasta riskihindamise kokkuvõtte jaoks.

Vaidest nähtuvalt on vangla kõnealusele teabenõudele vastamata jätnud.

Inspektsioon koostas Tallinna Vanglale järelepärimise selgitamaks vaites toodud asjaolusid.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

1) Esitasin 17.03.16.a. (NR: 521) teabenõude Tallinna Vanglale, Magasini 35, Tallinn, 10138 millega soovisin kõik 2). teavet, millest, kellest lähtuti (kõik riskihindamise kokkuvõttes väljatoodu 2016a). 3). Missuguseid kõiki minu isikuandmeid töödeldi, et koostati riskihindamise kokkuvõtte 2016a. 4). Väljastada kõik teave kas riskihindamise kokkuvõttes kõik väljatoodu 2016a. mis on faktiliselt tõendatud ning milliste faktidega.

Ei ole enam võimalik, et haritud vanglaametnik kellel haridus nt: kõrgharidus, korrektsioon jne süstemaatilisel ei täida AVTS ja/või IKS seadusi ning need on Tallinna Vangla poolt süstemaatilised. Minu teabenõude p. 4 võib lugeda tõepoolest selgitustaotluseks, kuid p 2 ja 3 ei ole ega saagi olla seda. Ei ole veel tähtaega pikendatud. Ei ole järgitud head halduse tava. Avaliku teenistuse seadus sätestab üheselt ja süü vorm on ka hooletus seega ei saa olla süstemaatilisel rikkumised vabandatavad. On selgelt avalikes huvides ametnikud kes eiravad seadusi, õigusakte.

Vanglaametnik isegi ei pikenda tähtaega, ei vasta tähtaegselt, jne ei saa siin rääkida mitte süü vormist, seda enam, et haritud ametnikud mitte algharidusega, Seega on rikutud AVTS ja IKS seadust, head haldustava, tekitatud üleliikseid kulutusi ja ebameeldivusi minule ning muid olulisi mida tuleb järgida k.a HMS mida kohaldatakse samuti AVTS ja IKS seaduses.

Taotlen ettekirjutuse tegemist kohustada Tallinna Vanglal antud teave väljastada (v.a p. 4 mida võib liigitada selgitustaotluseks). Hoiatada Tallinna Vanglat, trahvida kuna rikkumisi on süstemaatilisel ning näitab ükskõikset suhtumist seadustesse ning näitab halba eeskujuga vanglaametnikele ja kinnipeetavatele missmoodi seadusi täita tuleks. Teha ettepanekuid ja soovitusi, et täidetakse antud seadusi paremal viisil ja paremaks korraldamiseks ning korraldada antud vanglaametniku koolitust (AVTS ja IKS).

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Tallinna Vangla on registreerinud 26.04.2016 nr 2-1/16/11472-1 Andmekaitse Inspeksiooni järelepärimise, seoses Andmekaitse Inspeksioonile esitatud kinnipeetav xxxxxxxxxxxxxxxx vaidega.

Andmekaitse Inspeksioon soovib vastuseid järgnevatele küsimustele:

1. Palutakse selgitada, millistel põhjustel on vangla jätnud kõnealusele teabenõudele reageerimata?
2. Soovitakse teada kas vanglal on dokumenteeritud kujul olemas teave selle kohta, millest lähtutakse riskihindamise kokkuvõtte koostamisel (juhised, käsiraamatud, valemid, tabelid vms)?
3. Palutakse selgitada, kas teave selle kohta, millest lähtutakse riskihindamise kokkuvõtte kirjutamisel, on juurdepääsupiiranguga (kas nimetatud teavet saab lugeda riskihindamise metoodikat kirjeldavaks teabeks)? Kui jah, siis millistel põhjustel on nimetatud teabele juurdepääsu piiratud (kelle huvid ja millisel viisil saaksid kahjustatud nimetatud teabe väljastamisel)? Kui ei, siis palutakse selgitada, millistel põhjustel on jäetud nimetatud teave väljastamata.
4. Millistel põhjustel on jäetud teabenõudjale väljastamata teave selle kohta, milliseid tema isikuandmeid riskihindamise kokkuvõtte koostamiseks töödeldi?
5. Palutakse edastada omapoolsed selgitused ja põhjendused, mida peate antud asjas vajalikuks lisada.

Vastuseks täiendavale järelepärimisele selgitame järgmist:

1. Tallinna Vanglas registreeriti 21.03.2016 nr 2-2/16/8172-1 kinnipeetav xxxxxxxxxxxx pöördumine (nr 521) pealkirjaga „teabenõue“ (lisatud). Arvestades pöördumise sisu ja vastavalt märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduse § 2 lg 2 p-le 1, kvalifitseerisime

kinnipeetava pöördumise selgitustaotluseks ja vastasime 21.04.2016 kirjaga 2-2/16/8172-2 (lisatud).

2. Riskihindamise koostamise aluseks on Justiitsministri 14.05.2008 määrus nr 21 „Kinnipeetava individuaalse täitmiskava koostamise ja rakendamise juhend“. Koostamisel juhendatakse Justiitsministeeriumi poolt väljatöötatud „Riskihindamise käsiraamat“ (AvTS § 35 lg 2 p 3 alusel käsiraamat on kuni 20.02.2022 arvatud asutusesiseseks kasutamiseks), vanglateenistuse õpikust „Kriminogeensete riskide hindamine“, autor Maarja Grünberg, Justiitsministeerium, 2013.

Justiitsministri 14.05.2008 määruse nr 21 „Kinnipeetava individuaalse täitmiskava koostamise ja rakendamise juhend“ § 3 lg 4 kohaselt riske hindav ametnik annab hinnangu asjaoludele, mis soodustavad uue kuriteo toimepanemist või mis viitavad sellele, et isik võib endale ja teistele ohtlik olla, ning analüüsib riskihinnangus kinnipeetava: 1) kuritegelikku käitumist; 2) eluaset; 3) tööd ja haridust; 4) majanduslikku toimetulekut; 5) suhteid; 6) sõltuvusainete tarbimist ja probleemkäitumist; 7) tervist ja emotsionaalsest seisundist; 8) mõtlemist ja käitumist; 9) hoiakuid; 10) ohtlikkust. Iga alateema koosneb mitmest küsimusest ning „kokkuvõttesse“, koondub eelpooltoodud teemade kirjeldav osa.

3. Vabariigi Valitsuse 13.07.2004 määruse nr 246 „Riikliku kinnipeetavate, karistusjärgselt kinnipeetavate, arestialuste ja vahistatute registri asutamine ja registri pidamise põhimäärus“ (edaspidi Põhimäärus) § 4 lg 2 kohaselt kinnipeeturegistri andmed on ette nähtud ametialaseks kasutamiseks ja neil ei ole õiguslikku tähendust. Põhimääruse § 42 lg 2 kohaselt Justiitsministeerium ja Politsei-ja Piirivalveamet võivad kinnipeeturegistrist teabenõude alusel väljastada andmeid isikule, kellel on seadusest tulenevalt asutusesiseseks tunnistatud teabele juurdepääsu õigus.

Riskihindamine (edaspidi RH) on vangistuse ja katseaja planeerimise ja täide viimise alusdokument. RH asub kinnipeeturegistris ja RH väljatrükk sisaldab endas ankeetküsimustikku koos spetsialisti hinnangutega skaalal 0 kuni 2 ning antud hinnangute selgitusi (mis jõuavad ka iseloomustusse), seetõttu ei ole võimalik RH väljatrükki kinnipeetavale edastada, sest küsimustik ja selle juurde kuuluvad hinnangud on metoodika osa, mille teatavaks saamine annab kinnipeetavatele võimaluse RH hinnangute ja selle lõpptulemusega manipuleerida.

Seetõttu on ka RH tunnistatud asutusesiseseks kasutamiseks AvTS § 35 lg 2 p 3 alusel. Lisaks võib riskihindamine sisaldada ka julgeoleku infot (n: kuritegelike suhete olemasolu ja kontakte), nende ilmsikstulek võib kahjustada edasisi toiminguid. RH kokkuvõtet vormiliselt ei ole olemas. RH kokkuvõte vormistatakse individuaalse täitmiskavana (edaspidi ITK) või iseloomustusena, mida siis ka kinnipeetavale tutvustatakse. Iseloomustus ja ITK sisaldavad kinnipeetava kohta käivaid RH koostamise raames kogutud andmeid, kuid ei avalda metoodilisi lähenemisi, st puuduvad metoodilised küsimused ja info millele vastates riskihindamine kujuneb.

4. Kinnipeetav xxxxxxxxxxxx vastati kirjalikult 21.04.2016 kirjaga nr 2-2/16/8172-2.

Lisaks täiendame, et kinnipeetav xxxxxxxxxxxxxxxx on korduvalt pöördunud Tallinna Vangla poole riskihindamist puudutavate küsimustega, s.h. ka kirjalikult. Aastal 2016 on Tallinna Vanglas registreeritud kinnipeetava riskihindamisteemalised pöördumised 08.02, 10.02, 12.02, 23.02, 26.02, 03.03, 21.03, 29.03 (kaks pöördumist) ja 04.04. (kaks pöördumist). Kõigile xxxxxxxxxxxxxxxx pöördumistele on Tallinna Vangla kirjalikult vastatud.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Avaliku sektori tegevuse selgus ja läbipaistvus on üks demokraatliku riigikorra aluseid. See võimaldab avalikkuse kontrolli avaliku võimu teostamise üle. Selgusest lähtub ka põhiseadus, andes kodanikele teabeõiguse asutuste tegevuse suhtes (§ 44 lg 2).

Andmekaitse Inspeksioon leiab, et riskihindamise dokumentide puhul on tegemist avaliku teabega AvTS § 3 lõike 1 mõistes, kuivõrd need on loodud seaduse alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Samuti leiame, et vangistuseseadus on AvTS-i suhtes eriseaduseks. Kuna antud juhul on vaide esitaja pöördunud iseenda kohta käivate andmete saamiseks, siis kuulub kohaldamisele AvTS § 39 lõige 1, mis ütleb, et teabevaldaja võimaldab juurdepääsu tema valduses olevatele isikuandmetele isikuandmete kaitse seaduses (IKS) sätestatud aluse olemasolul avaliku teabe seaduses sätestatud korras.

IKS § 19 alusel on isikul õigus saada enda kohta käivat teavet ja isikuandmete väljastamisest keeldumise alused on sätestatud IKS § 20, mis on ka koosõlas põhiseaduse § 44 lõikes 3 sätestatuga. Vastavalt põhiseaduse § 44 lõikele 3 on Eesti kodanikul õigus seaduses sätestatud korras tutvuda tema kohta riigiasutustes ning riigi arhiivides hoitavate andmetega. Seaduse alusel võib seda õigust piirata teiste inimeste õiguste ja vabaduste, kuriteo tõkestamise, kurjategija tabamise või kriminaalmenetluses tõe väljaselgitamise huvides.

Konkreetsel juhul tuleb isikuandmete väljastamisel arvesse võtta ka vangistuseseaduse § 5² lõikes 6 toodud erisust. Märgitud sätte kohaselt võib vanglateenistus keelduda vangiregistris andmete väljastamisest, kui need sisaldavad informatsiooni vanglatöös kasutatavate meetodite, taktika või julgeolekuriskide hindamise kohta ning kui selle avalikuks tulek võib ohustada vangistuse, eelvangistuse, aresti või kriminaalhoolduse täideviimist, samuti teistel seaduses sätestatud alustel.

Kinnipeetava individuaalse täitmiskava ja sealhulgas ka riskihindamise tulemustest sõltub, millises osakonnas kinnipeetav elada võib, milliseid soodustusi vangla kinnipeetavale kohaldab, millistel tingimustel kinnipeetav tööle või koolis käia saab jms. On selge, et iga kinnipeetava sooviks on saada riskihindamisel võimalikult head tulemused kindlustamaks endale paremad elutingimused ja muud võimalikud soodustused.

Nii Tallinna Vangla kui ka Tartu Vangla on erinevate vaidemenetluste käigus inspeksioonile selgitanud, et riskihindamine sisaldab endas ankeetküsimustikku koos spetsialisti hinnangutega skaalal 0 kuni 2. Riskihindamise ankeet kasutab statistilist hindamismeetodit, mille põhjal arvutab ankeedi algoritm välja prognoositava tõenäosuse sooritada uut kuritegu, kuid vabateksti hinnangud, mis kanduvad üle riskihindamisest kinnipeetava iseloomustusse, on väljastatavad riskihindamise kokkuvõttes.

Punkti hinnangutes sisalduv informatsioon tugineb vanglatöös kasutatavatel meetoditel ning selle informatsiooni avalikuks tulek võib ohustada vangistuse täideviimist, kuna teatud hulk andmeid pärinevad piiratud ligipääsuga andmebaasidest ja kajastavad kuritegeliku maailmaga olemasolevaid suhteid. Samuti võimaldab punktiküsimuste nägemine kinnipeetaval mõõdikuga manipuleerimist, kuna mõtlemise, käitumise ja hoiakute teemas on punkti hinnangud seotud kinnipeetava poolt väljendatavaga. Kui kinnipeetav teab, millistele küsimustele vanglateenistus täpsemalt vastust otsib, saab ta väljenduda viisil, mis retsidiivsusemõõdiku tulemust alandaks.

Kinnipeetavatele antud teemal teabe väljastamisel, selgituste ja põhjenduste koostamisel tuleb kriitiliselt suhtuda sellesse, mil määral kinnipeetavale riskihindamise põhimõtteid on võimalik avaldada, et vältida manipuleerimise võimalust.

Antud juhul on vangla andnud vaide esitajale teada, et riskihinnangus analüüsitakse kinnipeetava kuritegelikku käitumist; eluaset; tööd ja haridust; majanduslikku toimetulekut;

suhteid; sõltuvusainete tarbimist ja probleemkäitumist; tervist ja emotsionaalsest seisundist; mõtlemist ja käitumist; hoiakuid ning ohtlikkust.

Samuti on vaide esitajale teada antud, et isikuandmete allikateks on olnud eelmised riskihindamise ankeedid, kinnipeeturegister, isiklik toimik, vangiregister, kohtuotsused ja kohtumaterjalid, kinnipeetava poolt esitatud Sotsiaalkindlustuseameti Tartu büroo teatised, erinevate valdkondade spetsialistide arvamused.

Andmekaitse Inspeksioon on seisukohal, et andmete täies mahus väljastamisest keeldumine on õigustatud, kui on oht, et koos isikuandmete avaldamisega satub kinnipeetava valdusesse informatsioon, mis võib tulevikus raskendada vangistuse täideviimist, kuna talle saavad teatavaks vanglatöös kasutatavad meetodid, taktika ja teave julgeolekuriskide hindamise kohta.

Helina-Aleksandra Lettens
vaneminspektor
peadirektori volitusel